

**Tekst og tal.** Alle er enige om, at gode anmeldelser betyder meget for en bogs succes hos læserne. Der er bare ét problem: Det passer ikke.

# Er der penge i hjerterne?

Af LASSE HJORTH MADSEN

Én grund til, at forfattere kan være ret ømskindede omkring anmeldelser af deres bøger, er, at gode anmeldelser antageligt booster salget af bøger. Det er en sandhed, som forlagene i høj grad tager til sig, for har en bog fået fire stjerner eller hjerter eller derover, kommer karakteren flaks på omslaget i andet oplag, og roserne bliver gengivet i annoncer, kataloger, plakater, websites og alle andre tænkelige medier. Udbasuneringen af anmeldelserne er en meget almindelig begivenhed, for tre ud af fire boganmeldelser giver faktisk mindst fire stjerner eller hjerter. De flotte og håndgribelige roser giver både omtale og mersalg. Formentlig gavner de gode karakterer også biblioteksudlånene, hvilket igen får bibliotekerne til at anskaffe mange eksemplarer af de efterspurgte bøger, hvilket igen udløser bibliotekspenge. Kort sagt: Der er penge i hjerterne.

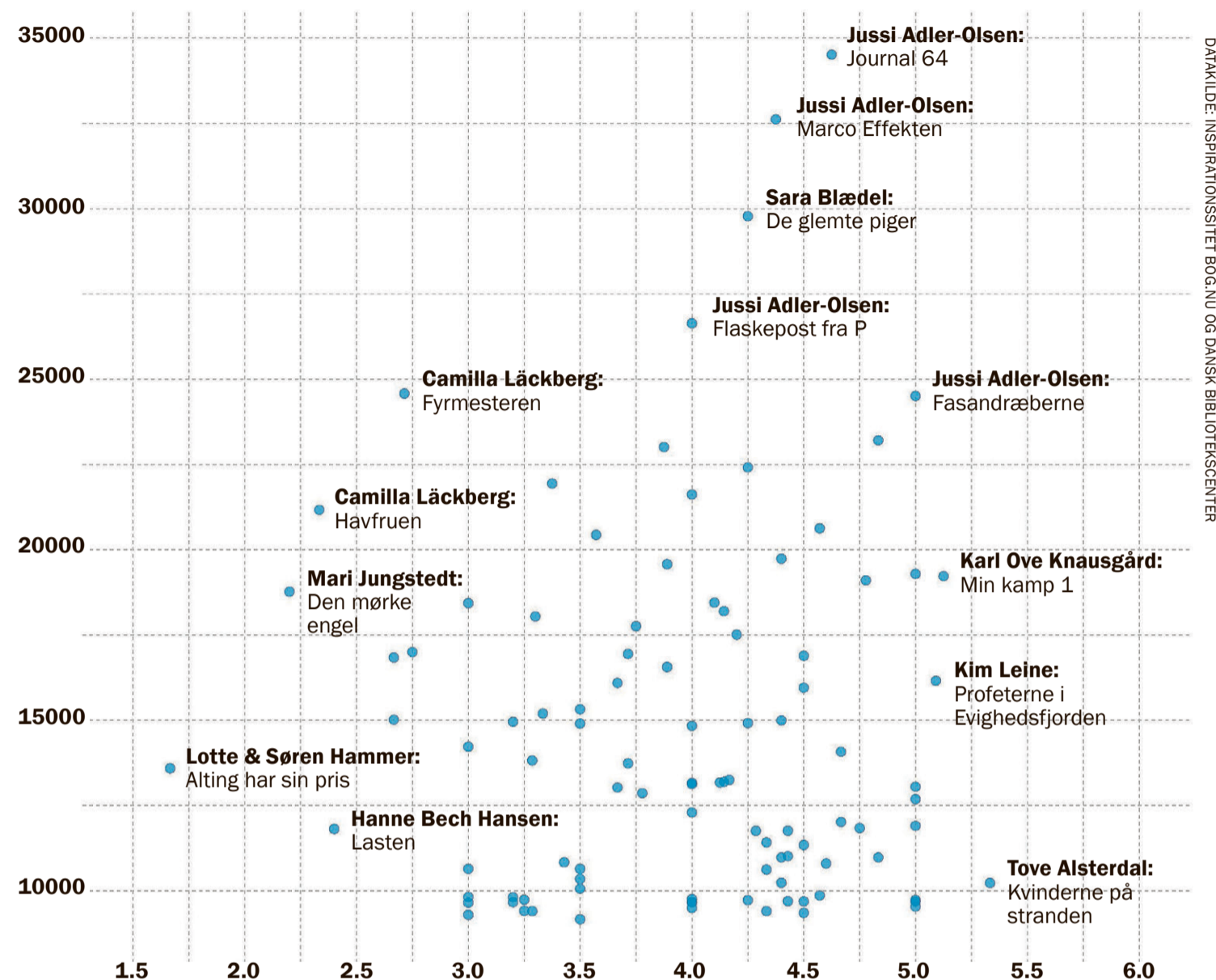
Problemet er bare, at det er forkert. Undersøger man systematisk sammenhængen mellem den modtagelse, en bog får af anmelderne, og den læserinteresse, der kan spores i form af biblioteksudlån, opdager man, at den ikke blot er svag, den har det forkerte fortegn: Ganske vist gavner det ikke udlånet med en decideret afklapsning i form af et enkelt hjerte eller stjerne, men bøger med småringe anmeldelser klarer sig gennemsnitligt en anelse bedre på bibliotekerne end bøger med fremragende anmeldelser.

Det lyder som en uhyrlig påstand, men der ligger hårde tal bag: Bogsitet bog.nu har været så venlige at stille deres database med anmeldelser til rådighed. Den indeholder 31.616 anmeldelser fra perioden 2010-2016. Dansk Bibliotekcenter offentliggør på deres hjemmeside data, som blandt andet omfatter en liste med 44,7 millioner udlån af i alt 387.000 bogtitler fra danske biblioteker. Vrider man armen om på disse to datakilder og sender dem i tvangsægteskab med hinanden, ender man med 6.436 bogtitler, for hvilke der både foreligger tal for det samlede udlån og for det gennemsnitlige antal hjerter eller stjerner, som de er blevet tildelt i anmeldelserne.

Efter det forberedende dataarbejde kan den statistiske behandling foregå på flere måder, men alle veje fører til Rom: Godt anmeldte bøger »sælger« lidt ringere på bibliotekerne end middelmådigt anmeldte bøger. Retfærdigvis er forskellen ret lille: Bøger, der har høstet mellem tre og fire hjerter eller stjerner, blev i perioden udlånt i gennemsnit 1146 gange. For bøger med mindst fem hjerter eller stjerner var tallet 886. Det virkelig overraskende er ikke differencen mellem de to tal, men at forskellen ikke vender den anden vej.

En af forklaringerne på, at den almindelige læser synes upåvirket af anmeldelserne, er, at læserskaren til avisernes litteraturstof er begrænset. De 44,7 millioner bogudlån blev foretaget af 1,4 millioner individuelle biblioteksbrugere, et tal, der langt overstiger antallet af faste læsere af avisernes litteraturstof. En del af svaret på, hvorfor risen og rosen ikke har en mere direkte afsmittende effekt på læserinteressen, er altså, at anmeldelserne ikke bliver læst af mange nok.

Det svar bliver bekræftet, når man dykker yderligere ned i data for at lede efter undtagelser: For genrer med mindre målgrupper, digte og noveller, er der faktisk en vis sammenhæng mellem, hvor godt et værk bliver anmeldt, og hvor mange der efterfølgende låner bogen på biblioteket. Sikkert fordi netop denne



Hver prik repræsenterer én af de 100 mest populære bøger, udlånt fra et bibliotek i perioden medio 2010 til medio 2015. Den vandrette akse viser bogens gennemsnitlige vurdering i anmeldelserne, den lodrette akse viser det samlede antal udlån i perioden.

eksklusive skare af læsere faktisk konsulterer aviserne.

En anden og lige så vigtig grund til, at anmeldelserne favoritbøger ikke er identiske med lånernes, er, at de to grupper ganske enkelt har forskellig smag.

Et blik på top 10-listen over mest udlånte titler (anmeldt eller ej) giver et meget godt indtryk af læsernes smag. Øverst på listen finder man synonymet med kommerciel succes, *Journal 64* af Jussi Adler-Olsen. Nummer to er bestsellerfænomenet *Fifty Shades of Grey*, udgivet under dækningsnavnet E.L. James (her kan udlån og anmeldelse af trilogiens bind desværre ikke matches). Adler-Olsens bøger i afdeling Q-serien optræder tre gange mere på top 10-listen, det samme gør to titler af Sara Blædel: *De glemte piger* og *Havnens gudinde*, nummer syv og fem i serien om Louise Rick.

Listen rummer heldigvis også et par titler, som måske vil overraske, nemlig *Taynikma* af Jan Kjær og *Yu-Gi-Oh!* af Kazuki Takahashi, en manga-inspireret bogserie og en mangategneserie. Et vidnesbyrd om, at børn, unge og andre genrefans finder vej til bibliotekerne.

Alt i alt er læsernes smag ret kulørt, for modsat hitlisten over de bedst anmeldte bøger findes der ingen nobelprismodtagere eller andre finlitterære fyrtårne blandt lånernes yndlingsforfattere.

To yderligere pointer fremgår af den samlede liste over udlånte bøger. For det første fylder bestsellerne enormt meget, idet én procent af bøgerne står for mere end 33 procent af udlånene. Adler-Olsen, Läckberg og Blædels

bøger har for eksempel omkring 25-35.000 udlån per titel. Gennemsnittet for alle bøger er til sammenligning 112.

Derfor lader det også til, at biblioteksudlånet er en meget god indikator for det ellers tophemmelige bogsalg. Serien om afdeling Q, Louise Rick og den sadomasochistiske mr. Grey er alle kendte bestsellere. Det virker rimeligt at antage, at både biblioteksudlån og salgstal afspejler den samme bagvedliggende størrelse, nemlig læserinteressen.

HVIS anmeldelserne indholdt generelt ikke betyder så meget for en bogs udbredelse, gør antallet af anmeldelser måske? Der er vel forskel på, om en bog bliver anmeldt i JydskeVestkysten – og kun der – eller i ti landsdækkende medier? Måske trumfer kvantitet kvalitet, når det kommer til markedsføring af bøger?

Denne gang holder intuitionen tilsyneladende vand, for bøger, der får mange anmeldelser i aviserne, tenderer rigtigt nok mod også at blive lånt ud mange gange på bibliotekerne. Men det afspejler blot, at de store navne, kendisforfatterne, er populære både på litteraturredaktionerne og på bibliotekerne. Og det sidste er ikke nødvendigvis et resultat af det første. Den rigtige forklaring på, at et stort antal anmeldelser ofte går hånd i hånd med et stort antal udlån, er, at man skal være et kendt navn både for at få mange anmeldelser og for at få mange udlån. Måden at blive et kendt navn på er ikke at få mange anmeldelser, men derimod at skrive nogenlunde godt – og meget. Gør man

det, følger både læserne og anmeldere trop.

Set fra forfatternes synsvinkel er mange anmeldelser med andre ord fint, men hjerter og stjerner betyder mindre, for læserne har ikke samme smag som eksperterne.

De værker, som både masserne og kultur-eliten elsker, er meget ofte de monumentale bøger. Tænk slægtshistorie. Tænk historiens vingesus. Tænk 500 sider som absolut minimum. Fra listen med ikke-krimier, som både læserne og anmelderne elsker, nævnes i flæng: Ken Folletts *Verdens vinter*, Karl Ove Knausgård's *Min kamp*, Kim Leines *Profeterne i Evighedsfjorden*, Donna Tartts *Stillidsen*. Læg dertil skæve, genrenedbrydende, folkekære genistreger som Jacob Martin Strids *Den utrolige historie om den kæmpestore pære*, Astrids Lindgrens klassiske *Mio, min Mio* og Yahya Hassans digtsensation, *Yahya Hassan*.

VI slutter tekst-og-tal-festen med en anbefaling: Data afslører navnet på et værk, som kunne have været en publikumssucces af dimensioner, men som indtil 2015 kun havde opnået 922 udlån, det rene ingenting i krimisammenhæng. Vi taler om James Ellroys *Den røde gudinde*. En stenhård krimi med historisk perspektiv, centreret omkring mordene på Martin Luther King og Robert Kennedy. 731 sider. Sidste bind i en trilogi. Elsket af anmelderne, glemt af de danske bibliotekslånere. En oplagt kandidat til ønskesedlen.

Lasse Hjorth Madsen er skønlitterær forfatter og data scientist.